

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep ünnep napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 202. szám.

Nagyvárad.

Szombat, 1912. szept. 7.

Newyork helyett — Argentina.

Hey osztrák kormánytanácsos ki-
sütötte, hogy az Északamerika,
vagyis Newyork felé irányuló kíván-
dórlás határozottan káros s ezért
követeli is hogy a kormányok a
kivándorlás ez utirányát tiltsák be.
Azt, hogy az északamerikai kíván-
dórlás káros, mi is régen tudtuk,
tilalmi rendelkezéseket is követel-
tünk, ámde nem itt van a dolog
csattanója. A kormánytanácsos ur
nem kisebbet követel, minthogy
irányítsák ezentúl a kivándorlást
Argentina felé. Ott van az igazi
Eldorádó, hiszen ott kétszer aratnak,
sőt a kivándorlásnak azt a módját
is meglehetne honosítani, hogy men-
jen ki a mezőgazdasági munkás
ősztől tavaszig, vagyis amikor ná-
lunk nincs munka és Argentinában
könnyűszerrel összeszedhet ezalatt
az idő alatt 1000 koronát, amivel
aztán boldogíthatja a hazai földet.
Még azt is megírja a kormánytaná-
csos ur, hogy a kivándorlásnak Dél-
Amerikába való irányítása által Ma-
gyarország és Ausztria tengerhajó-
zása körülbelül 60 millió korona
több jövedelemhez juthatna.

Látszólag nagyon ártatlan por-
téma az osztrák kormánytanácsos
füzete, melyben ezeket a dolgokat
feltárta, azért merik szelvében ter-
jeszteni magyar nyelven is, de volta-
képen minden embert óvni kell tőle,
mint a kisgyermeket az igazi
maszlagtól. Mi csak a mezőgazdaság
önző szempontjaiból bíráljuk a kor-
mánytanácsos ur csábító felhívását,
a mezőgazdaság önző szempontjai
azonban nemzeti szempontok, mert
hiszen Magyarország boldogulásának
alapja a mezőgazdaság. S itt első
sorban is azt a kérdést vetjük fel,

hogy a kormánytanácsos ur miért
nem intézi a Délamerika felé buz-
dító szövegét Ausztria ipari munká-
saihoz? Vagy talán azért nem, mert
Ausztriában az iparosokra és ipari
munkásokra van oly nagy mérték-
ben szükség, mint minálunk, de fő-
leg Argentinában a földmivelőkre
és a földmives munkásokra. Argen-
tina viszonyait ismerik itt Magyar-
országon is eléggé. Tudják nagyon
jól azt is, hogy Argentinában meg-
fizetik a munkát, de a bevándorlott
munkásokkal korántsem notás arató-
munkát végeztetnek, vagy sarjuka-
szálást, hanem velük irtatják azokat
az őserdőket, velük szárítottatják azo-
kat a mocsaras helyeket s csator-
náztatják, amelyeket Argentina a
mezőgazdasági művelés keretébe be-
akar vonni. Argentina tulnyomó
nagy részében jó napszámon kívül
embergyilkoló éghajlattal is fizetnek,
amelyet még a magyar kivándorlott
erős szervezete sem képes elviselni.

Ilyen körülmények között azt
hisszük, minden józanul gondolkozó
magyar nagyon megfogja gondolni
azt, vajjon keressen-e a maga ré-
szére egy olyan új hazát, amelyik
nem kiméli, hanem inkább meg-
tizedeli a saját gyermekét is. Az
összetakarított bankók tehát, ame-
lyekkel a kormánytanácsos ur biz-
tat, nagyon jók lennének márvány
sírkerecsztekre, melyek alatt egy-egy
kivándorlott honfitársunk pihen
csendes nyugvását s álmodozik az
otthoni pacsirtaénekes mezőkről,
amelyeken még évtizedeken is erő-
ben, egészségben fogyaszthatta volna
a talán valamivel barnább, de mégis
táplálóbb kenyeret.

Az ugynevezett pénzkereső idő-
szaki kiruccanások eszméi is, ami-
vel a kormánytanácsos ur bennün-

ket megtisztel, szintén sült ostoba-
ságok.

A megtakarított koronák nagy
része első sorban is elmegy a ha-
jót költségeire, mert hiszen miből
akarja a kormánytanácsos ur a ha-
jós társaságok 60 milliós többletét
kiteremteni? Másodsorban a derék
osztrák, ugylátszik, nem ismeri a
mezőgazdasági munkás természet-
rajzát.

Nem tudja azt, hogy teljesen
elegendő a munkásnak fél eszten-
deig robotolni a nehéz kapálásban,
kaszálásban s más súlyosabb mező-
gazdasági munkákban, s másik fél
esztendőt maga a természet is
bizonyos mértékig a pihenésre ren-
dezte be.

Igaz, hogy nem teljes ez a pi-
henés, mert hiszen a jószágnak té-
len át való ellátása, a háznak és
környékének goudozása, a háziipari
munkák télidejére esnek, de azért
ezt a magyar földmives munkás
mégis inkább pihenésnek tekinti s
erre bizony szüksége is van, hogy
a tavasztól-őszig tartó, sokszor igen
súlyos robotot, mi több, egynémely
vidékeken az elemekkel való dacol-
ást, küzdést kibírja. Itt tehát több
mint bizonyos, hogy bekövetkeznek
az az eset, hogy az időszakos ki-
vándorlók vagy Magyarországon,
vagy Argentinában csinálnának
minden esztendőn hat hónapig tartó
szent Heverd-el napot.

Vajjon van-e erre szükségünk?
Mindezek eléggé bizonyítják azt,
hogy a legujabb osztrák népboldo-
gításra szánt röpirat valóságos masz-
lag, amelytől különösen a magya-
rokat kell óvni.

Grünfeld Fülöp (ezelőtt Erdős és Grünfeld cégben)

női divat salon, felöltő és szörme áruk

Bécsi directrice.

Bémer-tér, Deutsch ékszerész felett.

Telefon

A politikai helyzet.

A politikai világ a vezérek elhangzott nyilatkozatainak hatása alatt áll. A hatás — bár az ellenzéki fővezérek még erősen tüzelnek — inkább békésnek mondható. Mindkét párton óhajtják a béke létrejöttét. Jellemző erre, hogy egyik véres száju Justh-párti boulevard-lap, mely eddig legjobban izgatott, ma békülékeny híreket penget.

Íme egy kis izelítő belőle:

Mi lesz?

Minden politikai böseségnek és az ország iránt való érdeklődésnek, vagy mondjuk ki világosan: szeretetnek össze kell fogni, hogy olyan kibontakozásra, vergődésünkre, mely mindenkit kielégít. És hogy ez a kibontakozás végre megteremtődjék, szükség van valamire, amit mindenki érez, de — ugylátszik — nem mindenki mer kimondani.

Ez a valami pedig egyszerűen abból áll, hogy ne az legyen a tengelye a jövő és közel jövő politikai harcoknak, hogy mi volt, hanem az, hogy mi lesz? Ami volt, az volt s ha viszonyok kényszere alatt a mult eseményein, amelyek lezajlottak, változtatni nem lehet, akkor amugy is meddő dolog volna, azok fölött tovább is verekedni.

Más volna a helyzet, ha a függetlenségi ellenzéknek kilátása volna többségre, vagy helyesebben szólva: uralomra jutni. Akkor — de csak akkor — a harc a majoritásért nem volna felesleges, különösen ha a függetlenségi gondolatnak híveket lehetne szerezni legfelsőbb döntő körökben is.

De erre a mostani alakulásokban nincs kilátás. Minek akkor steril vitatkozásokban és a zavart s a visszavonást növelő veszekedésekkel megfosztani a parlamentet és ezzel együtt az országot a munka lehetőségétől? A munkapárt lévén többségben a parlamentben, a kormány is csak a munkapárt kebeléből kerülhet ki. S ha ez így van — pedig így van — akkor nem mindegy-e, hogyan hívják a miniszterelnököt? Lukácsnak-e? Lángnak-e? Berzeviczynek-e? A lényeg az, hogy milyen szándékai vannak és üdvös-e az, amit cselekedni akar?

Ha nem ez a szempont fog dominálni a közel jövő alakulásaiban, akkor az elvi harcok átváltoznak személyi harcokká és az ország belátható időn belül a homályból, zavarból, nyomorúságból, melyben sanyalódik, kivergődni nem tud. Már pedig mégis csak az ország érdeke a legfontosabb dolog.

Ez az, amit mindenkinek be kell látnia s talán be is lát, de nem mindenki meri bevallani. Pedig a bevallás már maga is egyik ténye az ország megváltásának.

Ugy a kormánynak, mint az ellenzéknek kötelessége az ország érdekében, hogy a békéért *mellőzzék a személyes kérdéseket.* A miniszterelnök első lépése mindenestre *tiszteletreméltó és az ellenzéknek jól meg kell gondolnia,* mielőtt határoz a béke vagy a harc kérdése felett.

Az első ülés.

Lukács László miniszterelnök e hó 11-én érkezik Budapestre. Még aznap minisztertanács lesz, amely a jelen helyzettel s a jövő várható fejleményeivel foglalkozik. Arról értesülünk, hogy a Ház *első ülésének* nem lesz más tárgya, mint a delegáció tagjainak

megválasztása. Így lesz harc esetén. Ha békére lesz hajlandóság: Lukács László betervezi javaslatát a választói jog reformjáról.

Ellenzéki részekben beszélnek kirekesztésekről, de mint értesülünk, senkit a multban tett nyilatkozataért kirekeszteni nem fognak s csak a jövőre állapítanak meg szigorú szabályokat mindenkivel szemben, aki nem hódol az egyesült ellenzék megállapított harci taktikájának.

A Magyar Curir jelentése szerint az ellenzék megyei gyűlések szervezésére készül Beregszászon. Nagykárolyban és Szombathelyen.

„Nincs pénzügyi válság.“

Tegnap ily címmel megjelent vezércikkünk élénk feltűnést keltett és sokfelé megbeszélés tárgyát képezte. A felhozott adatok és érvek kétségtelenül bebizonyították, hogy a közönségnek, a kamatfizető, jutalékot kifizető közönségnek van igaza, mikor lázdoz a pénzügyi válság miatt, nem pedig azoknak a nagyképi fővárosi nyilatkozóknak, akik szerint a válság csak képzelet.

Valahol azt a megjegyzést is tették, hogy ez a cikk a nagyváradi pénzügyi ellenzék ellen szól.

Az efféle észrevételnek, bármilyen alaptalan is, könnyen akad szárnya; épp ezért jöveve lenyessük azokat a szárnyakat és kijelentjük, hogy ez a megjegyzés teljesen alaptalan bele- és félremagyarázás. Nagy bankokról szoltunk, nem pedig nagyváradi bankokról, ami némi különbség. Nagy bankok az országos jellegű pénzügyi intézetek és innen fölfelé, tehát a legelső budapesti intézetek, azután a nagy bécsi, londoni, berlini, stb. pénzintézetek.

Majdnem azt irtuk: pénzsörnyetegek. Éppen a napokban adta hírül a Jelzáloghitelbank, hogy az idei félevesi mérlege hány százezer koronával jobb a tavalyinál. Elgondoltuk, hogy egy banknak ez a több száz ezer koronás mérlegjavítása az általános rettenetes drágaság, pénzhányok és gazdasági romlás közepette hány ezer szegény ember apró kis mérlegének teljes fölbillenésének köszönhető, illusztrálásul kezünkbe akadt a esődök szaporodását feltűntető statisztika — és meg kellett irtunk a cikket, mert úgy éreztük, hogy ez az igazság.

A nagyváradi bankokról azonban nem irtunk, sőt rájuk nem is céloztunk. Hiszen nagyon jól tudjuk, hogy a nagyváradi intézetek részben maguk is küzdenek a nagybankok szűkkeblőségével, ennek dacára kerülnek a hitelmegszorítást igazán nehéz helyzetben igyekeznek a hitelgényeket kielégíteni. Ha a nagyváradi intézetek követnék az általános nyomorúság közepette százszoros pluszokkal dolgozó fővárosi nagybankok szivtelen pókpolitikáját, no hiszen akkor néznének csak ki eifrán!

A nagyváradi intézetek eljárása, melyet igazán elismerésre méltóan támogat az Osztrák-magyar bank itteni fiókja, semmiféle kifogásra nem adott okot; óhajtjuk, hogy ez a jövőben is így maradjon.

SZÉKELY FERENC a talárról és más kérdésekről.

Már pályázatot is hirdettek a talárra.

Székely Ferenc igazságügyminisztert meginterviewolták s a miniszter részletesen válaszolt is. Válaszából kitűnik, hogy 32 rendeletet akar kibocsátani s azokról még tanácskozásokat folytat, egy dologban azonban nem kér tanácsot: a talár dolgában. A teljesen fölösleges és alkalmatlan talárt a miniszter rájuk huzza a bírakra és ügyvédekre, akár tetszik, akár sem. Már pályázatot is hirdettek rá.

Inkább más dologra irnának ki pályázatot. Pályázzanak, ki tudná valami módját ejteni, hogy Székely Ferencet meggyőzze a talárba bujtatás gondolatának szerencsétlen voltáról?

Székely nyilatkozataiban a következőket mondta:

A titkos minősítés.

— A titkos minősítés fentartására egyelőre szükség van. A speciális magyar temperamentum teszi ezt szükségessé. Hát hogy képzelhető az el minálunk, hogy a bíróságok vezetői a bírának egyenként a szemükbe mondják meg, hogy te bizony nem vagy képzett bíró, vagy hogy egyik-másik kevésbé tehetséges vagy hogy nem eléggé szorgalmas. Örökös háborúság lenne ennek a nyiltságnak a következménye, ha pedig a táblai elnökség és a bíróságok vezetői ezt el akarná kerülni, akkor mindenki „kítőnő bíró” lenne, ami az igazságszolgáltatás rovására menne. Jobb a minősítésnek továbbra is titkosnak maradni, mert több garancia van a minősítések megbízhatóságát illetőleg. Nálunk a nyilvános minősítés esetén két minősítés keletkeznék. Egyik a nyilvánosság számára s egy másik, a valódi, a felebbvalók részére. Szóba hozták az alkalmi minősítést. Ez volt már divatban régebben, csak hogy ez nem vált be, mert megesett, hogy ha egy bíró pályázott valahová és előző helyén szabadulni akartak tőle, olyan kiváló minősítést kapott, amelyre bizony később sem igen vált érdemessé.

Az a bizonyos talár.

A bírói tiszt külső tekintélyének emelése lebegett előttem, a mikor a talár behozatalát tervbe vettem. Ez a talár csakis a nyilvános tárgyalásokon lenne viselhető. A talár megtervezésére az iparművészek körében pályázatot irtam ki.

Politikai kérdések.

Óhajtom a békét, de semmiesetre nem úgy, hogy a kisebbség diktáljon a többségnek.

— Megszűnt az az idő, hogy a többség az ellenzékét hagyja diktálni. A szabad-

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitűnő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta Kovács Istvan jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság“ kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsállomás.

elvüpart uralma alatt az obstrukciók megéhettek egy-egy miniszterelnököt, a munkapárt azonban erkölcsi kérdést csinál abból, hogy Lukács László fejét nem viszi az ellenzék elé tálcán áldozatul.

A város csatornázása

A szakbizottság ülése.

Nagyvárad városa csatornázási munkálatainak felügyeletére kiküldött csatornázási bizottság tegnap délelőtt és délután ülésezett a városházán.

A bizottság feladata volt, hogy megvizsgálják a csatornázás egyik legfontosabb részét, a már tavaly tavasz óta készülő szennyvíztisztító telep földmunkáját.

A bizottság a földmunkát megfelelőnek találta, de ez nem elég, végre-valahára egy tisztító telepnek készen kellene lenni, hogy a már elkészült szennyvíztisztító csatornát átadhassák a forgalomnak. A csatorna a város belterületén már sok utcában elkészült, de nem működik, mert nem lehetett bekapcsolni a micskei pusztára vezető főcsatornába, mivel a szennyvíztisztító telep nincsen kész. Ilyen eljárás mellett még hosszú ideig nem lehet hasznát venni a szennyvíz csatornának. Végre is a vállalat protekciójának is meg kell szünni, mikor a nagyközönség fontos érdekeiről van szó.

A bizottság különben javasolta, hogy a jótállási idő lejártával az óvadék kiadható a földmunkát készítő vállalkozónak.

A csatornázási bizottság megvizsgálta a Szent László-téren végzett csatornázás munkálatait, amelyet a Tátray Sándor r.-t. készített. Mivel a munkák megfelelnek a feltételeknek, a bánatpénz kiadását javasolja a csatornázási bizottság.

A Páris-patak beboltozása folytán nyitandó új utcához szükséges területek tulajdonosai közül Salkovits Pálnéval nem sikerült a békés megegyezés. Salkovits Pálné újabb beadványában 18,000 koronát kér az átbocsátandó területért.

Bordé Ferenc elnök a kért összeg megadását javasolja, nem csak azért, mert sürgős a kérdés megoldása, hanem azért is, mert itt új épületrész lebontásáról is van szó, tehát a meglevő házat újból át kell alakítani.

Száhlender Károly tulmagasnak találja az összeget.

A többség azonban Bordé Ferenc álláspontjára helyezkedett és a kért összeg megadását véleményezi.

Tervbe vették, hogy Kálvária- és Kórház-utcák között új utcát nyitnak és pedig Fischhoff Frigyes házában a megvétele által, hogy így közelebb hozzák a nagy forgalmú Kálvária-utcát a Rákóczi-utal.

A szakbizottság a kérdésben nem nyilatkozott még, mivel a kisajátításra a tárgyalás még nem haladt előre s a hozzájárulás a szomszédos háztulajdonosoktól nincs biztosítva.

Végül délután a szakbizottság kiment a helyszínére s megvizsgálta a Pece új medrén épített 3 új vasbeton hidat, amelyeket az építő Inceze-cégtől átvettek.

Aggasztó hírek.

Károlyi Leona egészségi állapotáról.

A Szigligeti színház volt nagy művésznőjének egészségéről aggasztó hírek keltek szárnyra most a napokban. Nemesak egyesek, de az egész város mély részvétellel beszélt róla, hogy súlyos szédülései voltak. Tegnap délután pedig egyenesen azzal a kérdéssel csöngetett ránk egyik igen előkelő uri asszony, hogy

— Igaz-e az, hogy Károlyi Leona elájult és összeesett.

A legnagyobb aggodalommal siettünk föl a művésznő lakására. Siettetett bennünket a nagyközönség türelmetlen érdeklődése mely a jelen esetben sokkal intenzívebben nyilvánult meg a még nem is oly régen ünnepelelt primadonna iránt.

A Rimanóczy-utcai Balázsovits-féle palota második emeletén lakik dr. Fráter Pál ügyvéd.

Már az előszobában egy igen megnyugtató momentum fogadott bennünket. A szalón zongoráján valaki játszott. S ahol már zongoráznak, ott nem lehet súlyos beteg a háznál.

Ezzel a megnyugtató gondolattal léptünk be s ki volt az, aki mosolyogva jött elénk? . . . Maga a betegnek hitt művésznő.

— Hát bizony csak két napja annak, hogy fölkeltem. Mióta a nyaralásból hazajöttem, azóta ágyban fekvő beteg vagyok. De hála Istennek most már elég jól érzem magam. Azonban nagyon kérem, ne írjon rólam semmit. Hiszen nem érdeklém én már a közönséget . . .

— Ellenkezőleg, nagyságos asszonyom! Mikor ma hire futott, hogy hirtelen rosszul lett fogta el, egymástól kérdik az emberek az utcán, hogy nem állott-e be a javulás.

— Igazán meghat ez a meleg rokonszenv. De ma valóban jól érzem magam s nem tudom, hogy miképpen keletkezhetett ez a hír. De azért még most sem vagyok teljesen egészséges. Orvosaim tanácsára egy-két nap mulva ideggyógyintézetbe kell mennem.

— S mi okozta ezt a nagyfokú idegességet?

— Régi baj ez. S főleg annak a belső izgatottságnak tulajdonítom, amelyet a színpadtól való megválásom idézett elő.

A színpad! . . . Ennek a szónak említése egyszerre megragyogtatta előttünk a rivalda ragyogó fényét.

Megengedi ugyebár nagyságos asszonyom, hogy élek az alkalommal és megkérdem,

hogy milyen érzellemmel fogadja a szezon beállását.

— Nekem már nem jelent semmit ez a szó, hogy szezon. Beszélhetnék róla, de rosszul esik . . . Azért hagyjuk ezt . . .

S mint ama emlékezetes, forró bucsu estén — a nagy ragyogó kék szeme szögletében ott csillog egy gyöngycepp.

Egy pillanatnyi esőnd után megszólalt:

— Különbem nem is tudok semmiről semmit. Beteg voltam, visszavonultam, újságot nem olvastam és nem is akarom, hogy érdekeljen a színház s a közönség. Nincsenek terveim — azaz hogy még van egy . . .

Finom fehér ujját az ajkára tette s mosolyogva mondta:

— De ez titok.

Könyörögtem, kértem, hogy mondja meg.

— Azt hiszem, hogy a férjem is bele fog egyezni. Arról van ugyanis szó, hogy dr. Janovits Jenő, a kolozsvári Nemzeti-színház igazgatója fölkerít, hogy bucsuzzam el a kolozsvári közönségtől is. Mihelyt tehát egészséges leszek, leutazom Kolozsvárra s ott lépök föl utoljára színpadon.

Bucsuztam. Most már eleget tudtam. Nem beteg már, a zongorán új keringőket játszik, terve is van — hát kell-e több! . . . Hátha valamikor még újra büvkörébe vonhatja ezt a csodálatosan szép hangot a színház ragyogó rivaldája? . . .

A nagy próbaháború.

A honvédség megállja a helyét.

A szomszéd megyében Mezőhegyes környékén valóságos próbaháború folyik, amelynek azonban eddig, míg az előkészületek tartottak, Nagyvárad volt a központja, amennyiben innen ment ki minden rendelet az előkészületekre.

Napok óta katonai automobilvonatok verték fel az utcák esendjét; mindenféle aranygalléros vezérkari főtiszteket, táborig postajáratokat, az itt ritkán látott ulánus katonákat lehetett látni.

A katonai automobilonak már tegnapelőtt elindultak Nagyváradról a királygyakorlatok színhelyére, tegnap délután pedig egy szakasz ulánus vonult el tőlünk, fekete-sárga karszalagos lovas esendőrök kíséretében. Nagyvárad szekeresei, u. n. forspontosok vitték utánuk a táborig konyha-kocsikat, ládákat stb.

Lassankint a főtisztek is elvonulnak Mezőhegyesre.

A királygyakorlatokra vonatkozólag Szegedről a következőket írják:

Csütörtökön már körülbelül teljesen befejeződtek azok a nagyszabású, különös szorgalmat és körültekintést igénylő előkészületek, melyeket katonai és polgári hatóságok végeznek Mezőhegyesen és környékén a királymanőverek és a trónörökös fogadtatása dolgában. A hadtestek, ezredek, csapatok fölvonulása és az előcsatározások még min-

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut, 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Telefon 769. sz. legolcsobb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.

dig tartanak. Érdekes és örvedetes, hogy a honvédsapokat ezideig még egy esetben sem sikerült pozícióikból kiszorítani.

Legújabbán még a következők történtek a királygyakorlatok előkészítésében:

Harminc pár ökörel, nagy butorszállító-kocsihoz hasonló alkotmányokat vontattak be szerdán a mezőhegyesi főhadiszállásra. A gigászi ládákban a hadsereg aeroplánjai húzódtak meg a rendületlenül patakzó eső elől: a légiflotta tizennyolc repülőgépe érkezett meg vonaton Mezőhegyesre, ahol a már korábban elkészített ideiglenes hangárokban helyezték el a gépeket. A katonai repülőgéposztály parancsnoka Uzelac alezredes, aki délben érkezett meg az Acsev. gyorsvonatján, már a rendbeszedett, hangárjaikban álló hadi repülőgépek felett tarthatott szemlét. Az alezredes kíséretében Blaschke főhadnagy is. A híres katonatiszt-pilóta, aki Szeged felől érkezett vonaton, míg Uzelac alezredes szerda reggel háromnegyed hatkor repülőgépen indult Mezőhegyesre a bécsujhelyi katonai repülőtérről. Az alezredes Etrich-monoplánján akadálytalanul eljutott Szentkutig! A Félégyháza szomszédságában levő községnél motordefektus érte a monoplánt, de a jeles hadi pilótának sikerült simán leereszkednie. A repülőgép biztonságba helyezése után, Uzelac alezredes vonaton szerda este Szegedre, innen csütörtökön Aradra és Aradról Mezőhegyesre utazott, ahol átvette a repülőgéposztály parancsnokságát.

A főhadiszállás vendégeinek lakásai nagy részt teljesen elkészültek és így készen áll a trónörökös lakásának berendezése. Ferenc Ferdinánd részére Mezőhegyes és Bécs között külön telefonvonalat szereltek föl.

A főhadiszálláson szeptember hatodikán kezdődött meg igazában a katonai uralom. Pénteken reggel már az a szigorú rend és kaszárnyai, inkább tábori fegyelem lépett életbe, amelyet katonai és közigazgatási hatóságok közösen tartanak fenn mindaddig, amíg a trónörökös a királygyakorlatok lefűvése után el nem hagyja Mezőhegyest.

Szeptember hatodikán érkezett Mezőhegyesre Szabó László belügyminiszteri tanácsos titkárával, Mattyasovszky Györggyel, hogy a rendfentartásra személyesen felügyeljen. Ugyanezen a napon ment Szegedről a főhadiszállásra vezényelt nagy csendőri különítmény felett parancsnokoló Szűcs Mihály csendőralezredes is. Nevezetteknek és Petrovits Mihály battonyai főszolgabírónak husz budapesti detektív és százhusz csendőr áll rendelkezésükre Mezőhegyesen.

A trónörökös Szeged—Mezőhegyes közti útjának végleges programját a következőkben állapították meg: Ferenc Ferdinánd udvari különvonata vasárnap este indul Bécsből és hétfőn hajnalban ér Szegedre, ahonnan az Acsev. vonalon folytatja útját. A makói állomáson Hervay István, Csanádmegye alispánja üdvözli hétfőn reggel 6 óra 36 perckor a trónörökösöt és ugyanitt fogadja Ferenc Ferdinánd az idegen államok attaséit. Innen aztán az alispán és a katonai attasék különvonatra szállva követik a trónörökös vonatát, aki 8 óra 3 perckor érkezik Mezőhegyesre.

A trónörökös mezőhegyesi fogadása katonai jellegű lesz. Ferenc Ferdinánd először Podmaniczky Béla báró alezredes és méneskari parancsnok jelentését hallgatja meg, aztán ellép a diszszázad előtt, majd Petrovits Mihály járási főszolgabíró és Jankovich Lőrinc jószágigazgató tisztelgését fogadja. A fogadás alatt a közönséget nem engedik a pályaudvarra. A fogadás után a trónörökös lakására hajtat.

Mialatt Mezőhegyesen a trónörökös fogadására és a többi katonai méltóság illő elhelyezésére teszik meg a végső előkészületeket, addig északról, délről, a szélrözsa minden irányából vonultak a felázott, csatakossá

vált terepen a csapatok a zárógyakorlatok területe felé.

A naponkint megeredő eső a dűlőutakat nagyon megrongálta. Ennek lehet tulajdonítani azt, hogy a menetelés következtében a felvonuló csapatokban igen sokan ki-dőltek. Ezeket azután kocsikon szállítják tovább a felállított tábori kórházakba, amelyeket tetemesen ki kellett bővíteni. A betegek nagyobbrészt azért kerültek a kórházba, mert a nedvességtől átázott bakkancs véresre törte a lábukat. Komolyabb megbetegedés azonban nem történt. A csapatok egészségi állapota nagyjában jó. Ez valószínűleg a kíméletes tempóban történt menetelésen kívül a hűvös időjárásnak tudható be.

A szeptember kilencedikén elfoglalandó pozíciójuk felé vonuló csapatok között nagyobb csatározások ez idő szerint Békésvármegye területén folynak. Békéscsaba körül Gyula, Kigyós, Doboz, Mezőberény és Vésztő határában két honvéd dandár vonult föl, amely ellen egy közös hadosztály csapatai harcolnak. Az eddig lefolyt gyakorlatok arról tesznek tanubizonyságot, hogy a honvédség ugyancsak megállja a helyét, mert állomásaiból az ellenséges csapatok kiszorítani nem tudták.

Hol van Grósz Antónia?

Eddig 30 Grósz familia jelentkezett.

Tegnap egyébről sem beszéltek a városban, mint Grósz Antóniáról az ismeretlen helyen tartózkodó gazdag árváról, aki most töltötte be 24-ik életévét és az árvaszéktől 69000 korona örökséget vehet fel. A hozományának is tekintélyes összeg ott van az árvaszéken és minden percben várja a gazdáját, ki ugylátszik mit sem törődik vele.

Ki volt és hova lett Grósz Antónia Amália? Ez a kérdés foglalkoztatta sok ember fejét tegnap. Akadtak olyan vállalkozó szellemű s az adósság tengerében fuldokló urfiak és urak, akik detektíveknek csaptak fel és abban a biztos tudatban kezdték meg Grósz Antónia Amália kutatását, hogy a gazdag ismeretlen valami eldugott helyen tartózkodik s mit sem tud a pénzéről. Ha föl-találják, természetesen egyszeri látásra meg fogják szeretni és nyomban feleségül is akarják majd venni. Hja 69000 korona nagy pénz, különösen ma 8 százalék mellett.

Tegnap megjelent a lapban a szokatlan értesítés, hogy egy 69000 koronás Grósz Antóniát keresnek és már reggel 9 órakor az egész város tudta, de Grósz Antónia Amália csak nem jelentkezett. Ellenben ahány Grósz és néhai Grósz, jelenleg Nagy vagy más egyéb nevű van Nagyváradon az mind felkereste a rendőrséget és mind azt hangoztatta, hogy ő részt kér a 69000 koronából.

Az ügy Kemény Ignác alkapitánynak van kiosztva. Tegnap egyebet se csinált a kapitány, mint a Grósz familiábat fogadta. Az első látogató Grósz Helén volt, aki szerényen benyitván az ajtót, nyomban bemutatkozik.

— Én Grósz Helén vagyok.

— Mivel szolgálhatok? — kérdi a kapitány.

— Kérem nem én vagyok az a Grósz Antónia, akit keresnek? Mert én lehetek Antónia is épen, ha kell.

Alig teszi be Helén az ajtót, újabb Grószok jönnek. Az egyik öreg asszony, a

másik fiatal, a harmadik fekete jól megtermedtt férfi, a negyedik és ki tudja hanyadik még a korok és nemek minden részéből és mindnyájan Grószok és mindnyájan Grósz Antonia nagyszülői, sógorai, unokatestvérei, kosztadói stb. stb.

Bizonyítani természetesen senki sem tud semmit, csak azt, hogy Grószok és szeretnék a 69000 koronát felvenni. Érdekes, hogy minden jelentkező csak azt hangoztatja, hogy ők rokonai a keresett Grósz Antóniának, de hogy hol van Grósz Antónia, arról hallgat mindenki, mert mindenki azt hiszi, hogy Antónia már meg is halt és Kemény kapitány nyomban ki is osztja a 69000 koronát a váradai Grószok között.

Már azt hitte Kemény, hogy megszabadult a Grósz familiáktól, mikor egymásután hívogatni kezdték a telefonhoz. No az csak természetes, hogy a telefon kagylóból is csupa Grószok jelentkeztek, még pedig nem váradiai, hanem biharmegyeiek a vármegye minden részéből. Hiába, a Grósz familiák roppant kiterjedt familiák és 69000 korona is nagy összeg.

Kemény Ignác tegnap már beleunt a sok Grósz családba, de az igazi Grósz Antóniát még nem találta meg.

Legérdekesebb lesz a dologban pedig az, hogy az összes eddig jelentkezett Grószok közül senki sem lesz a valódi Grósz, mert az eddigi jelek azt bizonyítják, hogy Grósz Antónia Amália egyáltalán még csak rokonságban sincs a jelentkezett familiákkal és hogy nemsokára meg lesz a valódi gazdag örökös, aki boldogan fogja zsebre tenni a gazdag örökséget.

Nyomtalanul eltűnt egy talált gyermek.

Az ismeretlen rokon szerepe.

Szerdai számunkban rámutattunk arra a vétkes könnyelműsége, amely ijesztő árnyokban kezd terjedni a városban. Egymásután kerültek föl a rendőrségre világgá bocsátott gyermekek, akik nem tudták megmondani sem lakásukat, sem hozzátartozóik nevét. Közöltük a rendőrség szigorú figyelmeztetését, mely súlyos pénzbüntetéssel fenyegeti meg a könnyelmű szülőket.

Az egyik ilyen talált gyermek a kis Salánk Ilonka volt, akit a rendőr a Templom-térről vitt be kedden este. Aranyszőke hajára s mezítelen, kékre fázott kis válla köré nagy fekete kendő volt csavarva, amelyben széles, halvány zöld csikok voltak. Mivel másnap sem kereste senki, a rendőrség beutalta a gyermeket a menhelyre.

A menhelyen Csápos Mariska gondozónő vette át. De még aznap délután 4 és 5 óra között megszólalt a telefon, hogy a gyermeket adják ki, mert jelentkezett az anyja s most megy érte.

S a kis Ilonka eltűnésének szomorú története itt kezdődik. Az utóbbi napon ugyanis két gyermeket küldtek be a menhelyre. Mind a kettőt találták s az egyiket az édes anyja már másnap elvitte. Tudják is a lakását a Kolozsvári-utcán.

A menhelyen nem gondoltak arra, hogy nem az anyja jelentkezik a gyermekért. Az előbbi eset is rendben ment s ez is formálisan indult.

HIREK

Kivezették Ilonkát s a pavillon előtti padon ott ült az állítólagos anyja. Alacsony termetű, molett, kerekded arcú nő volt, nagy barna szemei voltak s a haja gesztenyeszínű. Igen szimpatikus megjelenésű nőnek látszott, akit a gyermek nagy örömmel fogadott.

Lovas Dezső gondnok megkérdezte a gyermeket:

— Ki ez a néni Ilonka?

— Nem néni, hanem mama, felelte a gyermek.

A nyakába ugrott s csókolgatta. Aláírták vele az átvételi elismervényt s ide Csaláki Sándornét irt be.

— Hol van a kis piros kendőd? — kérdezte.

— Nem is volt — mondta a gyermek

Erre az ál-anya elpirult. Majd sietve, hirtelen eltávozott a gyermekkel.

Jelentkezik az igazi anya.

Már el is tették az ügy iratait, mikor másnap reggel egyszerre jelentkezik egy nő, aki szintén a kis Ilonkáért jött. A legnagyobb meglepetéssel adták tudtára, hogy már elvitte az anyja.

— De hiszen én vagyok az anyja s én nem vittem el!

Lett erre futkosás. Kiderült, hogy ugy a rendőrséget, mint a menhelyet felültette valaki, hogy megkaphassa az öt éves gyermeket.

Azonnal értesítették a rendőrséget. Mindenki büntényre gondolt s a legnagyobb sietséggel rendelték el a nyomozást a titokzatos ál-anya után.

Eredmény nélkül.

Bott György detektivet bízták meg, hogy derítse ki a kis Ilonka hollétét. Két napon keresztül kereste a nyomot a detektív, de még sem tudott eredményt elérni.

Azonban van egy adat, ami valószínűleg nyomára fog vezetni az eltűnt gyermeknek.

A gyermek igazi anyja mondotta ugyanis, hogy van nekik egy gazdag vidéki távoli nő rokonuk. Ez már hetekkel ezelőtt kérte tőle a gyermeket, de ő nem adta.

— Hol lakik ez a nő, hogy hívják — kérdezte a detektív.

— Azt nem tudom — felelte, de az uram talán tudni fogja.

Az ura azonban kint dolgozik vidéken.

Valószínű, hogy ez a névtelen nő vitte el Ilonkát. Azt pedig, hogy a gyermek a menhelyen van, a lapokból tudhatta meg. A szülőknek nem akart szólni s az anyjának adta ki magát.

Az anya is hibás, mert nem kereste azonnal a gyermeket, csak akkor, amikor értesült, hogy súlyos büntetés vár a szülőkre.

Most aztán erélyes nyomozást indítanak a vidéki nő felkutatására, akinél a kis Ilonka valószínűleg jobb sorsban van, mint itthon.

* **Személyi hírek.** Lányi József felszentelt püspök tegnap Bécsbe utazott, ahol részt vesz az eucharisztikus kongresszuson. — Papp Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgató szabadságáról visszatért és átvette a pénzügyigazgatóság ügyeinek intézését.

* **A XXIII. nemzetközi eucharisztikus kongresszus** ideje alatt a különböző vidékekről Bécsbe utazók erősen fogják igénybe venni a vasutakat. Olyan helyeken, honnan együtt 30-nál többen utaznak, az illető állomásnak azt előzetesen tudnia kell, hogy a megfelelő elhelyezésről gondoskodhassék. Felkérjük tehát azokat, akik a kongresszusra csoportos bejelentést tettek, hogy a csoport elutazását megelőzőleg két nappal az állomási főnökkel tudassák. Együttel figyelmeztetjük a Budapestén át utazókat, hogy a Máv. a forgalmat csak úgy tudja lebonyolítani, ha mindenki arról a pályaudvarról utazik tovább, amelyen Budapestre érkezett. A Déli vasút pályaudvarán érkezők a nyugati pályaudvarról folytatásuk utjukat. A Budapestről Bécsbe induló vonatok indulási ideje a következő: Keleti pályaudvar: Reggel 6 óra 40 perc személyvonat. Reggel 9 óra 20 perc gyorsvonat. Délután 12 óra 30 perc személyvonat. Délután 2 óra 05 perc gyorsvonat. Este 10 óra 55 perc személyvonat. Nyugati pályaudvar: Reggel 6 óra 50 perc expresszvonat. (Ezen a kongresszusi kedvezmény nem érvényes.) Reggel 7 óra 55 perc gyorsvonat. Reggel 9 óra 15 perc személyvonat. Délben 12 óra — perc személyvonat. Délután 2 óra — perc gyorsvonat. Délután 2 óra 30 perc gyorsvonat. Délután 5 óra 15 perc gyorsvonat. Este 9 óra 30 perc személyvonat. Akik külön vonaton utaznak és erről megfelelő értesítést kaptak, azok számára az az értesítés irányadó. Mindazok, (férfiak) akik 15-én reggel 7 óra után érkeznek, a körmenetben már részt nem vehetnek. *Országos Katolikus Szövetség*, mint a XXIII. eucharisztikus kongresszus magyar csoportjának középponti bizottsága.

* **Az aszfalt alatt jó a beton.** Nagyvárad főutvonalának, a Rákóczi-utának az aszfaltja botrányos állapotban van. Évek óta vitatkoznak rajta, hogy az aszfalt rossz-e, vagy az alépitményül készült beton. Most, hogy a gyalogjárókra és az uttest alatt levő betonra a jótállási idő lejárt, szakbizottságot küldtek ki a gyalogjárók és a beton alépitmény megvizsgálására. A szakbizottság több helyen felbontotta az aszfaltot s megvizsgálta a betont és konstataulta, hogy a beton jó. A gyalogjárókat is jónak találta.

* **Esküvő.** Tarsoly János nagyvárad-i jőnévű kereskedő, a Tarsoly és Risztó vas-kereskedő cég beltagja, ma, szeptember 7-én, szombaton délután 5 órakor tartja esküvőjét a Szent László-templomban *Germán Margittal*, *Germán Károly* tekintélyes nagyvárad-i kereskedő kedves, szép leányával.

* **Magyarcsékén soroznak.** Ma fejezték be Magyarcsékén a három napra terjedt sorozásokat. Tegnapelőtt 48, tegnap pedig 49 legényt soroztak be katonának. Ma van a sorozás utolsó napja, de a mai sorozástól sem várnak az előző két napnál jobb eredményt.

* **Kongresszus a keresztény nevelésről.** Bécsből jelentik: Az eucharisztikus kongresszussal kapcsolatban e hó 8-án kezdődik Bécsben egy másik kongresszus is, mely a keresztény nevelés előmozdítását célozza. — A megnyitó ülésen *Giesswein Sándor* kanonok tart előadást, másnap pedig *Frimml Aladár* ismerteti Magyarország nevelésügyét.

* **Felhívás a pénzügyi tisztviselőkhöz.** A magyarországi pénzügyi tisztviselők országos szövetségének főtitkára, dr. *Berényi Pál* folyó hó 8-án, vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor a *Kereskedelmi és Iparkamara* dísztermében előadást tart az új adótörvényeknek a pénzügyi tisztviselőkre vonatkozó intézkedéseiről. Felkérjük az összes pénzügyi tisztviselőket, hogy ezen fontos szakmabeli kérdés ismertetésén, okvetlenül és teljes számban megjelenjen szíveskedjenek. *Biharmegyei Pénzügyi Tisztviselők Szövetsége*. *Markovits Sándor*, elnök. *Kelen Béla*, főtitkár.

* **A Körözsaskasárnya ügye.** A Tiszántul mutatott rá első ízben arra, hogy Biharvármegyének van egy épülete, mely még a 70-es évek óta minden haszon nélkül hever parlagon. Ez az épület az ugynevezett *Körözsaskasárnya*. Híradásunk után nyomban megindult a mozgalom, hogy az idők folyamán igen értékesé vált épületet, illetve annak telkét eladják. A telket előbb sok mindenre szánta a vármegye, végül is abban állapodtak meg, hogy eladják és a befolyó pénzt a létesítendő új megyeház költségeihez pótolják. Ily irányban indultak meg a tárgyalások. A kaszárnyát a város akarta megvenni és meg is tette az ajánlatát. A város 100.000 koronát ígért a telekért, a mely összeg azonban oly kevés, hogy a vármegye nem vette komolyan az ajánlatot és árlejtést hirdetett rá. A legelőnyösebb ajánlat 135.000 korona volt. A vármegye ezért az összegért sem volt hajlandó eladni a kaszárnyát, hanem tárgyalásokat kezdett a várossal újabb ajánlat-tételre. Tegnap ebben a dologban a kaszárnyabizottság ülést tartott a megyeházán úgy határozott, hogy az utolsó ára 150.000 korona az épületnek, amit ha megad érte a város az esetben januártól át is veheti. A bizottság e javaslata a legközelebb tartandó megyegyűlés elé fog kerülni s ott fognak véglegesen dönteni felette.

* **A „kapunyitási” szabályrendelet.** Nagyvárad városa készített egy szabályrendelet-tervezetet a kapuk bezárásáról; ebben az is benne volt, hogy aki a meghatározott időben nem zárja be kapuját, megbüntetik. A bizottsági tárgyalások során azután addig fésülték, változtatták a szabályzatokat, míg egészen kimaradt belőle a kapuk bezárásának kötelezettsége és természetesen ezzel együtt a büntetés is. Erre azután megváltoztatták a szabályzat címét is „kapunyitási szabályrendelet”-re. A belügy-miniszter látta, hogy itt egy fából vaskarikáról van szó s most értesíti a várost, hogy a szabályrendeletet nem hagyja jóvá, hanem ajánlja, hogy a kapuk bezárásáról intézkedjék, mert az a fő s a bezárás elmulasztásának büntetéséről is gondoskodjanak. Így akarja megvédeni a miniszter a várost, hogy a csodabogár életre ne keljen.

* **A záróra miatt.** *Klein Ödön* Rákóczi-uti kereskedő feljelentést tett *Erbstein Miklós* kereskedő ellen, aki a feljelentés szerint, tegnap este fél 8 órakor üzletébe be-ment és követelte, hogy üzletét fél nyolc órakor zárja be.

Középiskolai

magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kallay-fele szemináriumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18/b. Telefon 125-38.) Eredményei köz-tudomásulag kiadóak.

40 ember kidőlt. Kórházba szállítottak 80 katonát. A tiszték elképzelhetetlen kegyetlenséggel bánnak a katonákkal. A legénység el van keseredve.

Samassa bibornok utóda.

Salzburg, szept. 6.

(Saját tud.) Az itteni egyházi körökben Samassa bibornok halálával megüresedett kardinális méltóságra két komoly jelöltről beszélnek. Az egyik Csernoch János kalocsai érsek, a másik pedig gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök.

Sikkasztó irnok.

Marosvásárhely, szept. 6.

(Saját tudósítónktól.) Pozsonyi Gábor törvényszéki elnök ma felfüggesztette Szász Károly irnokot, mert 1 hónap alatt 4000 koronát sikkasztott a büntetéspénzekből. Mikor Szászné a felfüggesztést megtudta, öngyilkosságot akart elkövetni, de ebben megakadályozták.

Kifosztott kolostor.

Lisszabon, szept. 6.

(Saját tud.) Az arajosi kolostort az éjjel ismeretlen tettesek kifosztották. Elraboltak igen sok kincset. A kár meghaladja a másfél milliót.

A városok törvényhozási joga.

Kolozsvár, szept. 6.

(Saját tud.) A törvényhatóság felirata alapján a belügyminiszter arról értesítette a várost, hogy két éven belül sor kerül a városok törvényhozási jogának rendezésére. A miniszter leiratát a város ama főirata provokálta, hogy Kolozsvár a bizottsági tagok számát felakarta emelni.

A pápa a sajtó megrendszabályozásáról.

Róma, szept. 6.

(Saj. tud.) Berlieni távirat szerint a pápa energikus eljárást követel a sajtó ellen. A pápa levele szerint a jelenlegi sajtó az isteni világrendjét megzavarja és a nép józan elkövetésére zavarólag hat.

A kurdok mézszárlása.

Konstantinápoly, szept. 6.

Az örmény pátriárka tegnap meglátogatta a nagyvezért s megmutatta neki a Bitriszben elkövetett mézszárlásról szóló legújabb táviratokat és az örmények részére oltalmat kért a kurdok ellen. Az itteni örmények ma nagy tüntetést terveznek galatai templomuk előtt.

Spanyolország mozgósít.

London, szept. 6.

Tangerből jelentik, hogy Spanyolország Lasz-palmaszban és Teneriffában ötezer embert mozgósít, hogy Azmit megszállja.

Regénycsarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta: Cseres Andor.

A férfi lehajolt hozzá, simogatta haját, becéző szavakkal szólott hozzá, kérlelte.

A leány hirtelen abba hagyta a sírást. Felugrott térdelő helyzetéből, remegő hangját megkeményítette, szemei villámokat löveltek, kinyújtott jobbával a férfira mutatott és parancsolólag kiáltotta:

— Távozzék!

A koros férfi megengesztelni törekedett Gyöngyvirágot, de ez nem hallgatott rá, keményen kiáltotta:

— Vége közöttünk mindennek, távozzék!

És Hidvégi Kelemen összeroskadva, balkezét szívére tapasztva ment, ment egyenesen a kocsihoz, befogatott és hazahajtatott Miskolcra.

A leány, mikor Hidvégi elment, leült a lócára, arcára tapasztotta kezét és sirt keservesen.

Végül elérkezett az idő, hogy Móricz Romvárról Korponayékhoz látogatába menjen.

Gyönyörű pejlóvakat fogatott finoman készített kocsiába és maga ünneplő ruhába öltözve áthajtatott Korponayékhoz, a hol mint vendéget elég szívesen, de kissé kimérten fogadták.

Korponay Imre kissé testes, szőke hajú, vidám tekintetű ember volt, azok közé tartozott, a kik megválogatják ugyan barátaikat, de az idegenektől sem zárkoznak el.

A mikor a feljáróhoz állott Horvát Móricz kocsija, eléje sietett az érkezőnek és barátságosan rázta meg kezét.

— Isten hozta Horvát ur! — mondotta, jól megfigyelve, hogy nagyon is szívélyes ne legyen.

A magához tartozókat öcsémnek vagy bátyámnak szólította, de az új földesurat urazta, mert nem tartozott a borsodi családba.

— Jó szomszédok révén siettem ide, — válaszolta Móricz, — hogy ha elfogad nagyságos uram.

A földesur meghajolt és mosolyogva válaszolt:

— Mindenkor szívesen látott vendége házamnak. Hanem kerüljünk belül, Horvát ur.

Móriczot meglepte a másodszeri urazás. Korponay épen úgy szólott hozzá, a mint azokhoz szokás, a kik terményt vásárolni jönnek és a gazda igen szívesen látott vendégei, hogy ha kellő árt ígérnek.

A fogadóteremben Korponayné várt vendégére.

— Isten hozta, Horvát ur!

Horvát tiszteletteljesen csókolta kezét a ház urnőjének, de észrevette, hogy az asszony keze picikét megrándult.

— Nagyságos asszonyom! — mondotta Móricz — mint a szomszédos birtok új tulajdonosának fia, kívántam tisztelni.

Míg ezt mondta, szemei fürkészőleg tekintettek körül.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Kamatlábemelés

a Német birodalmi banknál.

A berlieni pénzügyi piacról, sajnos, napról napra rosszabb hírek érkeznek. A magán kamatláb 4 háromnyolcad százalék emelkedő félben van s ma már egynyolcad százalékkal meghaladta a bankkamatlábot. Feszült figyelemmel várja a Német birodalmi bank a

nyílt piac további fejleményeit. A nagy német bankok tulságos nagy váltóanyagukkal valósággal belefogják kényszeríteni a Német bankot a kamatláb emelésébe. Az igazgatóság egyelőre türelemmel várja a történéseket. Ha a jövő héten határozott javulás nem tapasztalható s a pénzfeszültség továbbra is fenmarad, akkor már a jövő héten biztosan számíthatunk a Német bank kamatláb emelésére. Az értékpapír piacon e hírekkel kapcsolatban az általános lehangoltság dominált.

A bécsi nagy bankoknál a berlieni kedvezőtlen hírekkel kapcsolatban elhatározták, hogy ezentúl értékpapír kölcsönöket csakis 6 és egynegyed minimumos kamatláb mellett folyósíthatnak. Ezen akciójukkal főképpen az értékpapír spekulációkat akarják némileg megszorítani. Ha a Német birodalmi bank csakugyan még e hó folyamán emelné a kamatlábát, úgy az Osztrák-Magyar bank október elejére ezzel párhuzamosan kényszerítve lesz hasonló lépésre.

Az állami és községi, majd Berlin város kölcsönénél értékesüléseket állottak be, amely nyomás természetesen legelső sorban a járadékoknál mutatkozott. Mindezen általános rossz hangulat dacára, a magán spekulációs papírok a rendes élénkséget mutatnak fel.

A budapesti tőzsdén a hangulat kedvtelen volt. A kulisszában ugyan rimamurányi és az Első Temesvári szeszfinomítógyár részvényei 8 korona emelkedésnek örvendtek, mindamelllett az értékek nagy egészében változatlanok.

A bécsi tőzsdén a berlieni piac gyengülése főképpen a hitelrészvényekre, államvasutakra és lombardra volt kedvezőtlen hatással. A forgalom végeredménye mindamelllett pozitív volt. A bankrészvényeket az utóbbi napokon elhanyagolták. (Boden-credit földhitel) és a Pesti magyar kereskedelmi bank részvényei mutatnak csak fel 5 koronányi emelkedést. A járadék árfolyamok szilárdak.

H. Z.

— Elhalasztott vásár. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy Komádi-ban október 4-re és 5-re eső országos kirakodó és állatvásár kivételesen október 11-én és 12-én tartassék meg.

Gabona üzlet.

Schönfeld Mihály gabona- és szeszárubizomány cég jelentése.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	11.30
Áprilisi buza (1913.)	11.80
Októberi rozs	9.70
Októberi zab	10.30
Aug. tengeri	9.28
Szept. tengeri	9.28
Májusi tengeri (1913)	7.57

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	846.50
Osztrák hitelrészvény	648.—
Jelzálogbank	467.—
Leszámitoló és pénzváltó	545.—
Magyar bank	664.—
Közuti vasút	774.—
Városi villamos	408.50
Salgótarjáni kőszén	800.—
Rimamurányi	786.—

A szerkesztésért felelős:

D. VUCSKICS GYULA

Asszonyok

lapkihordásra azonnal felvétetnek a Tiszántúl kiadóhivatalában Szilágyi Dezső-u. 5. sz.

Ujdonság! Ujdonság!
Tündér harangok.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vas állványon, 15 összehangolt ezüsthémszöngővel van ellátva. Erős szép kivitelben, verőkkel, tokkal, mesés ajándékkal együtt csak 10 korona.

Wagner a „Hangszer Király” országszerle elismert elsőrendű hangszerárúházában, BUDAPEST, JÓZSEF-KORUT 15. SZÁM.
Óvás: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebb és legmegbízhatóbb toronyóra készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. Villanyerő berendezés.

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küld

Fürdői menetrend. NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 59	8 10
V.-Velece >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Hirdetmény.

Nagyvárad város katonai ügyosztálya részéről közhírré teszem, hogy: az 1912. évi fősorozás a nagyvárad-városi sorozójárára nézve Nagyváradon (Tüzoltó-laktanyában. Mezey-Mihály-utca) a folyó évi szeptember hó 30-tól október hó 4-ig terjedő 5 nap alatt fog foganatosítani.

Ezen az ujonccsallításon való való megjelenésre az 1912. évi XXXIV. törvény-cikk 3. §-a alapján az 1891., 1890. és 1889. évben született állításkötelesek ezennel felhivatnak. Az ujonccsallításra felhívott állításkötelesek és a keresetképeség tekintetéből megvizsgálandó férfirokonok a következő sorrendben és az alábbi napokon tartoznak a sorozóbizottság előtt megjelenni: Szeptember hó 30-án az 1891. évben született I. korosztályú állításkötelesek a 230. sorszámig. Október hó 1-én az 1891. évben Nagyváradon született I. korosztályú állításkötelesek a 231. sorszámától végig és az 1900 évben Nagyváradon született II. korosztályú állításkötelesek. Október hó 2-án az 1889. évben Nagyváradon született III. korosztályú állításkötelesek és az összes elmaradtak. Október hó 3-án a Nagyváradon való állításra engedélyt nyert I—II korosztályú idegen illetőségűek. Október hó 4-én a Nagyváradon való állításra engedélyt nyert III. korosztályú idegen illetőségűek. A sorozóbizottság működését naponként reggeli 8 órakor kezdik meg. Az állításkötelesek és a keresetképeség tekintetéből megvizsgálandó férfirokonok, — amennyiben a személyes megjelenés alól nincsenek felmentve — idejekorán és tisztán kötelesek a sorozóbizottság előtt megjelenni.

Nagyvárad, 1912. augusztus 20.

Eleméry Ferenc,
tanácsos.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Erdőeladás.

A nagyváradai lat. szert. káptalan tulajdonát képező és Biharmegyében tekvő «ábrhási» 73 kat. holdas, a bagaméri ugynevezett «györgyéri» 161 kat. holdas, a «hegyközujlaki» 204 kat. holdas, a «tenkeszéplaki» 89 kat. holdas és az «urszádi» 158 kat. holdas, a folyó év őszén tarolás alá kerülő, egy évi erdővágásainak összes földfeletti fatömege zárt írásbeli ajánlatok útján eladatik, miért is venni szándékozók kéretnek a megajánlandó vételárnak legalább is tíz százalékát kitévő készpénzzel ellátott, sajátkezüleg aláírt s kellően lepecsételt ajánlataikat a folyó évi október hó első napjának délutáni 4 órájáig a káptalani uradalom központi pénztárába (Nagyvárad, Sal Ferencz-utca 4-ik szám) annál is inkább beadni, mert később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az eladási feltételek egy példányát tartozik ajánlattevő elfogadólag aláírva ajánlatához csatolni, ezen feltételek alólirottnál bármikor beszerezhetők.

Nagyvárad, 1912. évi szeptember hó 4-én.

Török László,
káptalani erdőmester.

(Utánnomás nem díjazatik.)

DEUTSCH SIMON MŰBÚTOR-ASZTALOS NAGYVÁRAD, ŐR-UTCA 6.

Ajánlja saját készítményű hálószoba-, ebédlő-, előszoba- és konyha modern kivitelű berendezéseit, melyekből háló- és ebédlő-szoba állandóan nagy raktár. Javítások jutányos árban. Költségvetés díjtalan. Levelekre válasz. Meghívásra azonnal jönök.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézetét.

Nagyvárad, Nagyplac-tér, Andrány-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kiírat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hóttbon egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegocs” és „szabadlengésű” járáttal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzők kívánatra. Saját ház.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötészetét a régi Apolló épületből

Rákóci-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é. község becses figyelmét. Tan- könyvek bekötése, olcsón s gyorsan készíttetnek el. Becses pártfogást kér

özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizű uszoda.

Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta

frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör”. A ven-

dégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja.

Mérsékelt áru kényelmes szo-

bák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

bérlő.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pkró- czozással hetenként 56 koronába kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

Használt, de teljesen jókarban levő
22 darab ökörszekér
egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Küzdjünk a drágaság ellen!

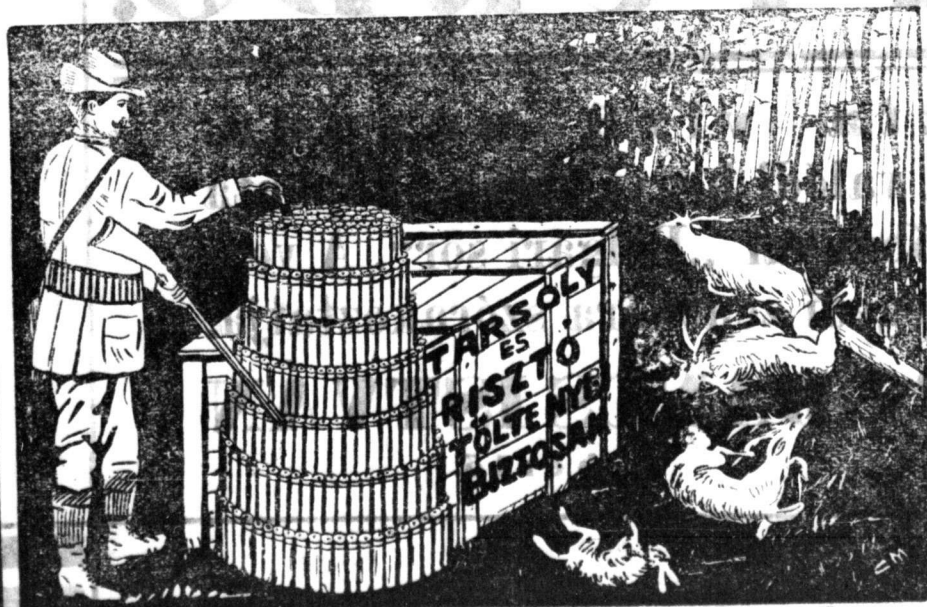
AZ üzlethelyiség nov. 1-ére kiadó.

Vásároljunk a Teszler-féle posztó-kereskedésben, mert ott egy teljes öltönynek való valódi angol kelmét kapunk már 20 koronától kezdve. Ugyanott egy teljes finom hozzávaló 7 korona. Egyszer-smind gondoskodva van jó szabóról, melynek munkadíja öltönyönként 26 korona, tehát egy komplett öltöny kerül 53 koronába, amely a szabó üzletekben 100, legjobb esetben 90 koronáért kapható. Kérem a nagyrebecsült vevőközönséget, hogy ezen óriási megtakarítást ne mulassza el, ameddig a készlet tart.

Tisztelettel

Schmarcz Kálmán és Teszler Simon.

A berendezés eladó.

M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek
Vadászati felszerelések
Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.